

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Aardrijkskunde, Biologie, Engels, Geschiedenis, Natuurkunde, Scheikunde, Nederlands en Wiskunde van de Christelijke Hogeschool Windesheim

datum	29 juli 2016	Gegevens	
onderwerp	Besluit	Naam instelling	: Christelijke Hogeschool Windesheim
accreditatie hbo-bachelor	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad	Datum aanvraag	: 29 april 2016
Christelijke Hogeschool	Windesheim	Graad opleiding	: Bachelor of Education
(004794 t/m 004803)	ons kenmerk	Variant opleiding	: voltijd
NVAO/20161599/LL	bijlagen	Afstudeerrichtingen	: algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs
		Locatie opleiding	: Zwolle
		Datum goedkeuren	
		panel	: 11 mei 2015
		Datum locatiebezoek	: 12, 13, 14, 15, 26 oktober 2015
		Datum visitatierapport	: 25 april 2016
		Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 16 april 2015

2

hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC)

in:

Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Aardrijkskunde
Biologie
Engels
Geschiedenis
Natuurkunde
Scheikunde
Nederlands
Wiskunde

Beoordelingskader

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 36791)

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden. Het

Pagina 2 van 11 **visitatierapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van het panel over de bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Aardrijkskunde, Biologie, Engels, Geschiedenis, Natuurkunde, Scheikunde, Nederlands, Wiskunde van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Een deel van het panel overlapt met de andere panels die zijn ingezet binnen dit cluster.**

Advies van het visitatiepanel

De tien onderzochte tweedegraads lerarenopleidingen van het Domein Bewegen en Educatie van Christelijke Hogeschool Windesheim leidt studenten op tot tweedegraads leraar Nederlands, Engels, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Algemene Economie/Bedrijfseconomie, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde of Wiskunde.

Alle tien beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim vertonen een verstrekkende gelijkenis, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk om op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleidingen tot leraar 2e graad vo (in het vervolg genoemd 'de tweedegraads lerarenopleidingen') van Windesheim baseren zich aantoonbaar op de landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in ADEF-verband, in overleggen met vakgenoten in '10 voor de leraar' en andere landelijke vakgroep-overleggen en in de diverse overleggen binnen de drie erkende samenwerkingsverbanden: de Academische Opleidingsschool Oost-Nederland (AOS-ON), de Opleidingsschool Zwolle (OSZ) en de Almeerse Academische Opleidingsschool (AAOS).

Een sterk punt van de tien onderzochte lerarenopleidingen is de uitwerking die zij samen met de partnerscholen in hun zogeheten 'Competentievenster 2013' hebben gegeven aan de relatie tussen de SBL-competenties en de generieke kennisbasis, toegespitst op vier leerwerkstages gedurende welke de student zich binnen de competentiegebieden op vier beheersingsniveaus ontwikkelt. Aldus heeft elke opleiding, mede vanwege de telkens in het curriculum stevig verankerde body of knowledge een helder en werkbaar kader ontworpen, richtinggevend voor de programmering van de opleiding en voor het toetsen & beoordelen van competenties – de ruggengraat van het opleiden.

De tweedegraads lerarenopleidingen leggen in hun doelstellingen sterk de nadruk op een drietal aspecten. Ten eerste hebben zij er bewust voor gekozen om het concept Samen Opleiden vorm te geven in een netwerk van zoveel mogelijk opleidingsscholen (clusters van partnerscholen in het VO en de lerarenopleiding) met als gevolg dat alle studenten kunnen profiteren van deze samenwerking en de sterke wisselwerking tussen theorie en praktijk. Ten tweede hebben de lerarenopleidingen zich tot doel gesteld studenten op te leiden die in staat zijn praktijkgericht onderzoek uit te voeren, waarbij het (óók) gaat om het bijstellen van het eigen gedrag of om het ontwikkelen van voorstellen voor verbeteringen op micro- en mesoniveau. En tot slot hebben de lerarenopleidingen als belangrijke doelstelling docenten op te leiden tot waarde(n)volle professionals, onder meer via Drama en Levensbeschouwelijke Vorming.

Pagina 3 van 11 Op grond van de sterke punten (grote nadruk op Samen Opleiden en intensieve wisselwerking tussen theorie en praktijk, betekenisvolle visie op de functie van onderzoek) is het auditpanel van oordeel, dat alle tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim een 'goed' voor Standaard 1 verdienen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditpanel is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim een goed doordachte en samenhangende structuur hebben waarbinnen alle beoogde eindkwalificaties een betekenisvolle plaats hebben via de onderscheiden generieke vakken, de praktijkgerichte werkvormen en een gevarieerd palet van leeropdrachten, telkens resulterend in een product en/of gedrag. Bijna de helft van het curriculum is gereserveerd voor het borgen van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennisbasis. Daarmee kent het curriculum een stevige basis voor het bereiken van de vereiste vakinhoudelijke en – didactische kennis en vaardigheden.

De principes van 'samenwerkend en activerend' leren zijn voor de studenten herkenbaar uitgewerkt in de onderwijseenheden. De werkvormen zijn daarop gebaseerd en zijn tegelijkertijd gevarieerd. De verwerking van de stof wordt op verschillende manieren aangeboden waarbij teach as you preach zichtbaar als uitgangspunt wordt genomen.

Windesheim besteedt veel aandacht aan de kwaliteit van de instromende studenten. Om de aansluiting tussen de vooropleiding en de lerarenopleiding te optimaliseren voert de opleiding met elke kandidaat-student een intakegesprek, dat resulteert in een advies aan de bewuste kandidaat. De opleidingen zorgen er voor dat de studie optimaal kan verlopen dankzij een evenwichtige studielast, realistische informatie over de opzet en inhoud van het onderwijs en intensieve begeleiding.

De tweedegraads lerarenopleidingen worden verzorgd door ruim gekwalificeerde docenten, die allen in de gelegenheid zijn hun onderzoeksvaardigheden verder te ontwikkelen, hun bekwaamheid in toetsen & beoordelen aan te scherpen en een VELON-registratie als lerarenopleider te behalen. Verder is er, naar het oordeel van het panel ook nog voldoende ruimte voor eigen professionaliseringsactiviteiten, vakinhoudelijk of anderszins.

Op bepaalde punten kan de inhoud van het programma, ook naar het oordeel van de opleidingen, nog versterkt worden. Het gaat dan met name om de ontwikkeling van specifieke vaardigheden die studenten nodig hebben om de eindkwalificaties te behalen. De opleidingen zijn gestart met het ontwerpen van een aparte lijn met taal- en onderzoeksvaardigheden teneinde studenten beter in staat te stellen de vereiste competenties met betrekking tot verslaglegging en onderzoek te bereiken.

De aanwezige (ICT) voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

De opleiding Engels besteedt ook veel aandacht aan het afstandslernen, waarvoor een eigen didactiek is ontwikkeld, gebaseerd op het model van Asynchroon Lerende Netwerken. Niettemin ziet het panel voor de opleiding Engels, op grond van een georganiseerde extra audit, met betrekking tot het afstandslernen aandachtspunten op het gebied van communicatie, wijze van klachtenafhandeling en personeelscapaciteit. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding op deze punten inmiddels al voorzichtige stappen genomen heeft.

Pagina 4 van 11 Alles afwegend is het panel van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Aardrijkskunde, Engels, Geschiedenis, Nederlands en Wiskunde een 'voldoende' scoren voor Standaard 2 en tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim Biologie, Natuurkunde en Scheikunde een 'goed'.

Standaard 3. Toetsing

De lerarenopleiding van Windesheim heeft haar toetssysteem op orde. Zij toetst op een valide, transparante en betrouwbare manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt.

De formele bewaking van het niveau en de beoordeling van de kwalificaties van studenten ligt in handen van de examencommissie. Belangrijke instrumenten die de tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim hanteren om de kwaliteit van het toetsen & beoordelen te borgen, zijn: (1) versterking van de deskundigheid van de examinatoren, (2) invoering van het handboek 'Toetsen & Beoordelen', (3) ondersteuning van de examinatoren door de toetscommissie, (4) toetsmatrijzen en beoordelingsmodellen bij alle toetsen ongeacht de vorm ervan, (5) vier-ogen principe bij het opstellen van toetsontwerpen, (6) de invoering van een toetsplan per opleiding, (6) kwaliteitsonderzoek door de toetscommissie via steekproeven, (7) inschakelen van meer dan een examinerator bij de beoordeling van eindwerken die voor de bepaling van het gerealiseerde eindniveau beslissend zijn.

De landelijke kennisbasistoets voor de respectieve vakken maakt deel uit van het geheel aan toetsen en is voorwaardelijk voor het afstuderen, conform de landelijke afspraken. De opleiding toetst zelf de beheersing van de generieke kennisbasis op een betrouwbare manier aan de hand van opdrachten die studenten alleen met succes kunnen uitvoeren indien zij de kennisbasis beheersen. Een ander positief punt is de deelname van de opleiding aan binnenlandse en buitenlandse intervisies en validaties om tot bijstelling van het afstudeeronderzoek en actualisering van het curriculum te komen.

In de opleiding Engels ziet het panel bij enkele toetsproducten nog ruimte voor verbetering met betrekking tot de aanwezigheid van een heldere cesuur en het gebruik van rubrics. Het panel is over Geschiedenis, samen met de opleiding, van mening dat de beoordeling verder aangescherpt kan worden met criteria voor het vakinhoudelijk kennisniveau en voor het vermogen van de student historisch te denken en te redeneren.

Op grond van bovenstaande positieve punten en gelet op de ruimte die het panel nog ziet voor verbetering komt het auditpanel tot een oordeel 'voldoende' op Standaard 3 voor de tweedegraads lerarenopleiding Engels en Geschiedenis van Windesheim en het oordeel 'goed' voor de tweedegraads lerarenopleiding Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Aardrijkskunde, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Nederlands, Wiskunde.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar. Het panel kwam bij de meeste afstudeeronderzoeken tot een vergelijkbare beoordeling als de examinatoren van de lerarenopleiding. Ook uit de afstudeerstagedossiers bleek dat de studenten voldoende of goed kunnen reflecteren. Het auditpanel heeft alle eindwerken met ten minste een voldoende beoordeeld. Alle studenten hebben de landelijke kennisbasistoets met ten minste een voldoende afgesloten.

Pagina 5 van 11 Er is een aantal aandachtspunten voor de opleidingen. Het panel is van oordeel dat de opleidingen Biologie, Natuurkunde, Scheikunde en Wiskunde zich zouden moeten beraden op de eisen die zij stelt aan de themakeuze van haar studenten. In twee opzichten: (1) de reikwijdte is soms te breed en te complex voor een bachelor-onderzoek en (2) de inhoud is niet of te weinig vakdidactisch. Dat laatste wordt weliswaar deels ondervangen via het Meesterstuk dat altijd een vak(didactisch) onderwerp kent, maar toch vindt het panel dat het afstudeeronderzoek van een tweedegraads student geen generiek onderwerp zou moeten onderzoeken maar een onderwerp dat dicht bij zijn discipline staat. Bij Geschiedenis vraagt het panel aandacht voor het juiste gebruik van de termen validiteit en betrouwbaarheid; een van de werken had een zwak theoretisch kader.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn tevreden over het niveau van de afgestudeerden; zij vinden hen deskundig, bekwaam en betrokken.

Op grond van deze afweging vindt het auditpanel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim een 'voldoende' verdienen op Standaard 4.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 13 juni 2016 naar voren te brengen. Bij brief van 7 juli 2016 heeft het college van bestuur van de gelegenheid gebruikt gemaakt om te reageren. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele aanpassingen.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC; variant: voltijd; locatie: Zwolle) van de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle in:

Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Aardrijkskunde
Biologie
Engels
Geschiedenis
Natuurkunde
Scheikunde
Nederlands
Wiskunde

De opleidingen kennen de volgende afstudeerrichtingen: Algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs- m.i.v. cohort 2013/2014. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleidingen als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 29 juli 2016 en is van kracht tot en met 28 juli 2022.

Den Haag, 29 juli 2016

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Algemene Economie	Beoordeling door het panel Bedrijfseconomie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Voldoende
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Aardrijkskunde	Beoordeling door het panel Biologie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Engels	Beoordeling door het panel Geschiedenis
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Voldoende
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Natuurkunde	Beoordeling door het panel Scheikunde
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Nederlands	Beoordeling door het panel Wiskunde
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Voldoende
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Kernpanelleden:

- Drs. W.G. van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits; voorheen docent Nederlands en rector op een particuliere school voor voortgezet onderwijs;
- Drs. P.J.J. Hendrikse is lid van de raad van bestuur van Ons Middelbaar Onderwijs (OMO) Tilburg; voorheen directievoorzitter OMO, rector en docent;
- Dr. B. Koster is onderzoeker en lerarenopleider aan de Universiteit Utrecht (IVLOS) en sinds 2012 lector 'Meesterschap/Werkplekieren' bij de Fontys Lerarenopleiding in Tilburg. Tevens verzorgt Koster onderwijs in de master Leren en Innoveren van Marnix Academie; voorheen 8 jaar lector 'Integrale vernieuwing van school en opleiding' bij de Educatieve Federatie Interactum;
- F. Lindelauff is vierdejaars student leraar Geschiedenis aan Fontys Lerarenopleiding Sittard. Zij werkt ook als docent geschiedenis en wiskunde in het voortgezet onderwijs.

Referent kernpanel:

- S. Wouda is sinds 2010 afdelingshoofd Sociale Vakken bij NHL; voorheen o.a. vakdidacticus Maatschappijleer, landelijk LiO coördinator en netwerkvoorzitter 1e landelijk netwerk Opleiden in de school in opdracht van OCW.

Vakdeskundigen panelleden:

- Drs. R. van de Kraats is sinds augustus 1994 werkzaam bij het IVLOS als lerarenopleider en vakdidacticus Nederlands; voorheen leraar Nederland in het VO;
- C.E. Ohlenschlager is opleidingscoördinator Engels aan de Hogeschool van Rotterdam; voorheen docent Engels in het ho en vo;
- Drs. H.C. Diederiks is als vakdidacticus Aardrijkskunde werkzaam op de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen en als docent en beleidsmedewerker onderwijs bij de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. Dr. C.A.M. van Boxtel is Hoogleraar Vakdidactiek, Opleidingsdirecteur Academisch Meesterschap aan de UvA en directeur Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken;
- Drs. H.R. Goudsmit is projectleider Landelijk Expertisecentrum Economie en handel en vakdidacticus Algemene Economie/Management & Organisatie (M&O) Vrije Universiteit Amsterdam; voorheen docent in het vo en hbo;
- Dr. O. Bakker is sinds 2008 senior-docent Biologie aan het Ichtus College in Dronten; voorheen hoofd van het laboratorium Moleculaire en Cellulaire Endocrinologie (Universitair Docent) van de Inwendige Geneeskunde / Endocrinologie in het Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam;
- E.H.M.H. de Kleijn is senior curriculumontwikkelaar scheikunde/natuurwetenschappen, Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) en coördinator van de Nederlandse bèta-olympiaden; voorheen docent natuur- en scheikunde in het voortgezet onderwijs;
- Prof. Dr. G. Zwaneveld is hoogleraar professionalisering van onderwijsgeveenden, in het bijzonder in het wiskundeonderwijs en het informaticaonderwijs; sinds 2011 met emeritaat;
- Dr. G. Moerkerke is in afgestudeerd als psycholoog aan de Universiteit Leiden. In 1996 is hij gepromoveerd in de onderwijskunde. Werkzaam bij het Onderwijs technologisch Expertisecentrum van de Open Universiteit. Zijn werkgebieden zijn afstandsonderwijs, kwaliteitszorg en toetsing;
- R. Linsen is deeltijdstudent leraar Techniek aan Fontys Lerarenopleiding Sittard.

Pagina 11 van 11 Het panel werd ondersteund door de volgende secretarissen (gecertificeerd): drs. R.F.H.M. Stapert en drs. L. Blom - van Veen